

19. 4.

AMENDEMENT VAN DEN HEER DE GEER.

Ingezonden 19 October 1936.

De ondergeteekende heeft de eer het volgende amendement voor te stellen:

Het tweede lid van **artikel 8** wordt als volgt gelezen:

„Indien de rechter summierlijk van oordeel is, dat òf de verplichtingen, voor den pachter uit de overeenkomst voortvloeiende, als buitensporig moeten worden beschouwd, òf althans de pacht prijs zoodanig is vastgesteld, dat hij den pachter, ook bij bijzondere bekwaamheid en ijver, niet de mogelijkheid van een redelijk bestaan uit de opbrengst van het gepachte goed zoude laten, terwijl nochtans de pachter zulk een bestaan uit de opbrengst van het goed redelijkerwijze mag verwachten, roept hij verpachter en pachter op om, op een door hem te bepalen tijdstip, uiterlijk eene maand na de ontvangst van het afschrift, voor hem te verschijnen.”

Toelichting.

Het oorspronkelijk ontwerp droeg in de artikelen 8 en 9 den rechter op, een aangegane overeenkomst te toetsen op „buitensporigheid” en op de vraag, of zij den pachter een „redelijk bestaan” zou bieden. Bij een ongunstig resultaat en ongeneigdheid van partijen tot wijziging, bestond de sanctie in nietigverklaring òf wijziging door den rechter.

In het gewijzigd ontwerp is de toetsing van het „redelijk bestaan” overgebracht naar artikel 25.

Door deze overbrenging is vooreerst de congruentie verstoord tusschen de artikelen 25 en 33, waarin een gelijke rechtsbedeeling voor pachter en verpachter voorkwam, en is bovendien de mogelijkheid van *nietigverklaring* wegens gemis van een „redelijk bestaan” uitgesloten, zoodat alleen de mogelijkheid van *wijziging* overblijft.

Wie van meening is, dat slechts nietigverklaring toelaatbaar is, moet dus in de overbrenging een verslechtering zien.

Door een drietal amendementen, respectievelijk op de artikelen 8, 9 en 25, is de zaak in orde te brengen.

In de artikelen 8 en 25 moet dan de oorspronkelijke tekst worden hersteld. En in artikel 9 moet de bevoegdheid van den rechter worden beperkt tot nietigverklaring.

Daar de amendementen I en VI van den heer VAN DEN HEUVEL c. s. reeds de vereischte voorziening in de artikelen 9 en 25 aanbrenge, volstaat de ondergeteekende met de indiening van zijn amendement op artikel 8.

Dit wat de formeele zijde der zaak betreft.

Wat den materielen kant betreft moge er op worden gewezen, dat er een groot verschil bestaat tusschen beperking van de contractsvrijheid en dwang tot het aangaan van een contract. De eerste is in een rechtsstaat aannemelijk en in onze geldende wetgeving dan ook reeds veelvuldig toegepast. De laatste behoort in zulk een Staat te zijn uitgesloten. Indien partijen op bepaalde termen tot wilsovereenstemming zijn gekomen, kan daarover dus wel een veto worden uitgesproken, maar kan niet een andere — gefingeerde — wilsovereenstemming daarvoor in de plaats worden gesteld. In de artikelen 25 (oude redactie) en 33 geschiedt zulks dan ook niet. De wijziging berust daar op „veranderde omstandigheden” en heeft dus de oorspronkelijke wilsovereenstemming tot grondslag en uitgangspunt.

De Memorie van Antwoord ontkent, dat er sprake zou zijn van „dwang tot het sluiten van een overeenkomst”, daar immers uit een vrijwillig gesloten contract slechts buitensporigheden worden gehaald en dus een „editio castigata” van de overeenkomst tot stand komt. Deze opvatting staat echter buiten de werkelijkheid. Buitensporigheden — „*excessen*” — vormen een relatief begrip, gelijk de ervaring meermalen heeft geleerd. Wat er onder verstaan moet worden, staat niet onder alle omstandigheden a priori en objectief vast. Subjectieve appreciatie speelt hier een rol. Daarom kan aan den rechter wèl de bevoegdheid worden verleend om op grond van zijn inzicht een overeenkomst nietig te verklaren — er moet nu eenmaal een instantie zijn wier inzicht beslist — maar niet om op grond van dat inzicht een onderdeel te wijzigen, dat misschien in het geheel der overeenkomst een concessie vormt, door één der partijen gedaan ter compenseering van een concessie anderzijds, die intact blijft. Niet zonder grond zegt artikel 1290 van het Burgerlijk Wetboek: „Alle voorwaarden om iets te doen dat onmogelijk, met de goede zeden strijdig, of bij de wet verboden is, zijn nietig, en maken de overeenkomst, die men daarvan heeft doen afhangen, van onwaarde”. Waarbij dan nog bedacht moet worden, dat de vitieerende elementen, die dáár genoemd worden, heel wat sprekender zijn dan de buitensporigheden van artikel 8 of dan het redelijk bestaan van artikel 25 (nieuwe redactie).

Op grond van een en ander verdient het aanbeveling, den rechter slechts de bevoegdheid tot nietigverklaring te verlenen. Een prikkel om in redelijke wijzigingen, door den rechter in overweging gegeven, toe te stemmen, zal daarin ongetwijfeld gelegen zijn.

Tevens zal hiermee zijn afgesneden het gevaar, waarop ook de Memorie van Toelichting wijst, dat een aspirant-pachter een onereus contract teekent, ten einde een ander vóór te zijn en in de verwachting dat de rechter de zaak wel in orde zal brengen.

DE GEER.

19. 5.

AMENDEMENT VAN DEN HEER SCHALKER C. S.

Ingezonden 20 October 1936.

Ondergeteekenden hebben de eer u het navolgende amendement voor te stellen:

In **artikel 25**, tweede lid, de woorden „ten minste twee jaar” te vervangen door de woorden „ten minste drie maanden”.

Toelichting.

Een vordering tot wijziging van de pachtvoorwaarden en met name eene vermindering van den pacht prijs, in verband met veranderde omstandigheden, twee jaren te voren te moeten aanhangig maken, komt ondergeteekenden voor niet reëel te kunnen worden geacht. Indien toch veranderde omstandigheden een dergelijke vordering voor den pachter noodzakelijk maken, is niet wel te zien hoe hij daarbij baat zou vinden, indien ten minste twee jaar zouden verlopen alvorens een eventueele toewijzing der vordering van kracht zou worden. Derhalve meenen ondergeteekenden, dat een termijn van ten minste drie maanden voldoende geacht moet worden.

SCHALKER.

WIJNKOOP.

DE VISSER.